

ความแตกต่างของคุณภาพกำไรในแต่ละอุตสาหกรรม THE DIFFERENCES IN EARNINGS QUALITY AMONG VARIOUS INDUSTRIES

จิรัชญา บุญช่วย ¹
ปาริชาติ บุตรวงศ์ ²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคุณภาพกำไร ของบริษัทใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 188 บริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2545-2556 โดยใช้แบบจำลอง McNichols (2002) ในการประมาณการค่าความคลาดเคลื่อน หรือรายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร เป็นตัวแทนในการวัดคุณภาพกำไร ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ และT-test ในการทดสอบความแตกต่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพกำไร แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

คำสำคัญ: คุณภาพกำไร รายการคงค้าง รายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

Abstract

This research had studied earnings quality of the 188 companies in seven industries: Agro and Food Industry, Resource, Technology, Services, Industrial Products, Consumer Products, and Property and Construction and listed in Stock Exchange of Thailand during 2003-2013. The McNichols model (2002) was used to estimate the residual of accrual or discretionary accrual which represented the earnings quality. The multiple regression analysis and T-test were also applied for determining the differences in such quality among seven industries. The results show that earnings quality was varied.

Keywords: Earning Quality, Accrual, Discretionary accrual

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002
เบอร์โทรศัพท์ 087-115-4864 E-mail jirat_aoi@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002

บทนำ

งบการเงินเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ จากการที่งบการเงินถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความสามารถของผู้บริหาร เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน ค่าเบี้ยประชุม รถประจำตำแหน่ง หรือโบนัส จึงเป็นไปได้ว่าผู้บริหารอาจกำหนดนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายการ และใช้หลักประมาณการ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุด

การบัญชีตามเกณฑ์คงค้างเป็นการแสดงรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชี รับรู้รายการที่เกิดขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง นอกจากนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินของรายการคงค้างในอดีตแล้ว ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันที่กิจการต้องจ่ายเงินในอนาคต ถ้าการรับรู้รายการคงค้างไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง กระแสเงินสดที่คำนวณขึ้นอาจสูงหรือต่ำด้วยเหตุผลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายการ และการใช้หลักการประมาณการ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารใช้ในการตกแต่งตัวเลขกำไรในงบการเงิน ให้สูงหรือต่ำกว่าในความเป็นจริง ด้วยการเร่งรับรู้รายได้ และชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่าย ทำให้กำไรในปัจจุบันเพิ่มขึ้น แต่กำไรในอนาคตลดลง [1]

ในปี 2002 McNichols จึงได้พยายามพัฒนาแบบจำลองที่ใช้วัดคุณภาพกำไร ซึ่งประมาณการรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Non-Discretionary Accrual) ค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้จากสมการถดถอย จะเป็นตัวแสดงการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพกำไร

แม้มีการพัฒนาแบบจำลองดังกล่าวสำหรับอุตสาหกรรมทั่วไป แต่ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมก็มีรายการทางบัญชีลักษณะเฉพาะที่อาจทำให้การกำหนดนโยบายการบัญชี และการรับรู้รายการ แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม การศึกษาค้นคว้าวิจัยมุ่งศึกษาความแตกต่างของคุณภาพกำไรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้ให้นักลงทุน นักวิเคราะห์ และผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปสู่การตัดสินใจที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความแตกต่างของคุณภาพกำไร (Earnings Quality) ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

คุณภาพกำไรแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของงานวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร

งานวิจัยในอดีตได้มีการศึกษาการวัดการจัดการกำไรไว้หลายรูปแบบ Healy (1985), DeAngelo (1986), and Jones (1991) ถือเป็นต้นแบบในการสร้างแบบจำลองที่ใช้ในการวัดความผิดปกติของรายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในการบันทึกบัญชี [9] ในปี 1995 Dechow et al. ได้พัฒนาแบบจำลองของ Jones (1991) โดยนำการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ () หักออกจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ () เนื่องจากมองว่าผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจตั้งแต่การกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อ แต่ต่อมา Dechow and Dichev (2002) ได้พัฒนาแบบจำลองที่ประมาณการจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นตัวแทนในการวัดคุณภาพกำไร ซึ่งเป็นการจับคู่การประมาณการรายการคงค้างที่เกิดจากตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจของฝ่ายบริหาร ตลอด

งานการปรับปรุงรายการทางบัญชี สะท้อนประสิทธิภาพการทำงานของบริษัท [9] และต่อมา McNichols (2002) ได้ทำการปรับปรุงแบบจำลองของ Dechow and Dichev (2002) ด้วยการเพิ่มการเปลี่ยนแปลงของรายได้ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานของกิจการ และเพิ่มมูลค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เพื่อสะท้อนการตกแต่งบัญชีผ่านค่าเสื่อมราคาและด้อยค่าของสินทรัพย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Non-Discretionary Accrual)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในอดีตมีการพัฒนาแบบจำลองเกี่ยวกับการใช้รายการคงค้างเป็นตัวแทนในการวัดคุณภาพกำไรอย่างต่อเนื่อง เริ่มจาก DeAngelo (1986) ที่พบว่ารายการคงค้างทั้งหมดเป็นรายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accrual) แต่ต่อมา Jones (1991) ได้แบ่งรายการคงค้างออกเป็น รายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accrual) และรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Non-Discretionary Accrual) ในการยื่นขอเงินช่วยเหลือสำหรับบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากสินค้าต่างประเทศเข้ามาแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดในประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น บริษัทอาจแสดงกำไรลดลงเพื่อรับประโยชน์จากการผ่อนปรนการนำเข้าดังกล่าว แต่ Dechow et al. (1995) กลับพบว่าผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจตั้งแต่การกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อซึ่งทำให้ออดขายเปลี่ยนแปลง จึงทำการปรับปรุงแบบจำลองดังกล่าว แต่ต่อมา Dechow and Dichev (2002) ได้ทำการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบรายการคงค้างใหม่โดยไม่คำนึงถึงควมมีหรือไม่มีผลกระทบของผู้บริหาร แต่เป็นการจับคู่ระหว่างรายการคงค้างปัจจุบันกับเงินสดในงวดถัดไป ซึ่งเป็นผลจากการเลื่อนบันทึกรายการคงค้างหรือการปรับปรุงย้อนหลัง และในปีเดียวกัน McNichols (2002) ได้ทำการปรับปรุงแบบจำลองโดยคำนึงถึงปัจจัยและโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างจากนั้น Bilinski (2014) ใช้แบบจำลองของ McNichols (2002) ในการวิเคราะห์การเปิดเผยประมาณการกระแสเงินสดเมื่อบริษัทมีคุณภาพกำไรต่ำ ผลการศึกษาพบว่ามีโอกาสเป็นไปได้ที่นักวิเคราะห์จะเปิดเผยประมาณการกระแสเงินสดน้อยลงเมื่อบริษัทมีคุณภาพกำไรต่ำ เช่นเดียวกับ Monem and Farshadfar (2007) ที่ใช้แบบจำลองของ McNichols (2002) ศึกษาการลดลงของคุณภาพกำไรในช่วงปี 1992-2004 ของประเทศออสเตรเลียในกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มพลังงาน กลุ่มวัตถุดิบ กลุ่มสุขภาพ กลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือย กลุ่มสินค้าค้าปลีก และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม ผลพบว่าคุณภาพกำไรแตกต่างกันไปในทุกอุตสาหกรรม นอกจากนี้ Dechow et al (2007) ยังพบการจัดการกำไรมากที่สุดใรรายได้ และพบมากเป็นอันดับสองและสามในสินค้าคงเหลือและต้นทุนขาย ส่วนกลุ่มธุรกิจคอมพิวเตอร์และการให้บริการคอมพิวเตอร์ กลุ่มค้าปลีก และกลุ่มบริการทั่วไป เช่น การสื่อสาร โทรคมนาคม และสุขภาพ พบว่ามีการจัดการกำไรมากที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2556 ที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2557 ของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 619 บริษัท ยกเว้น กลุ่มธุรกิจการเงิน (Banking) หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ (Finance and Security) หมวดประกันชีวิต (Insurance) กองทุนอสังหาริมทรัพย์ บริษัทที่ถูกเพิกถอน บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟู

กิจการและแก้ไขงบการเงิน ตลาดหลักทรัพย์ใหม่ กองทุนรวม บริษัทที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ งบการเงินที่ไม่ใช่รอบ 31 ธันวาคม และบริษัทที่ข้อมูลไม่ครบ 12 ปี ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 บริษัท

เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรตาม คือ รายการคงค้างหมุนเวียนรวม (Total Current Accrual :) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ใช้รายการคงค้างหมุนเวียนรวม ที่คำนวณจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียน เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด หนี้สินหมุนเวียน และส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี ที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะทางการเงิน

2. ตัวแปรอิสระ คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต การเปลี่ยนแปลงรายได้ (และมูลค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์) สำหรับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน คำนวณมาจากผลต่างระหว่างกำไรก่อนรายการพิเศษ:กับรายการคงค้างรวม: (รายการคงค้างหมุนเวียนรวม : - ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย :) จากตัวเลขในงบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ และงบกระแสเงินสด ตาม Francis (2005) ในการประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินงานธุรกิจ (Discretionary Accrual) ซึ่งมุ่งศึกษารายการคงค้างระยะยาวในส่วน of ค่าเสื่อมราคาและการตัดจ่ายของสินทรัพย์ เนื่องจากเป็นรายการคงค้างที่มีสัดส่วนมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายการคงค้างอื่นประมาณการคุณภาพกำไร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดในรูปของตัวเลขทางสถิติ โดยผู้วิจัยจะทำการสร้างตัวแปรหุ่น (Dummy) แทน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม จากนั้นทำการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความแตกต่างของคุณภาพกำไร ตามแบบจำลองของ McNichols (2002) สำหรับการทดสอบความแตกต่างของคุณภาพกำไรนั้น จะแบ่งการทดสอบออกเป็น 1) การทดสอบความสามารถในการอธิบายรายการคงค้าง และ 2) ทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์ ของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รายได้ และมูลค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ในการทดสอบครั้งนี้จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นคู่ๆ ในแต่ละตัวแปร และในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ด้วยสถิติ T-test ของโปรแกรม STATA จากนั้นพิจารณาจากค่า p-value ที่ระดับนัยสำคัญ ซึ่งกำหนดไว้ที่ 0.01, 0.05 และ 0.1

โดย เป็นค่าดัชนีของอุตสาหกรรม ตั้งแต่ 1, ...,7 แทนกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง ตามลำดับ; คือ รายการคงค้างหมุนเวียนรวม; คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต; คือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้; คือ มูลค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์; คือ สินทรัพย์เฉลี่ย; ϵ_{it} คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

จากนั้นให้ค่าสัมบูรณ์ (Absolute Value; |) กับค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) หรือรายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accrual) ที่ได้จากสมการถดถอย หากค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) ที่ได้มีค่าสูงนั้นหมายถึงมีการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายการคงค้างส่งผลต่อคุณภาพกำไรต่ำ ในทางกลับ หากค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้มีค่าต่ำ แสดงถึงการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายการคงค้างส่งผลต่อคุณภาพกำไรสูง = ||

ผลการวิจัย

1. การทดสอบความสามารถในการอธิบายรายการคงค้าง

1.1 การจัดทำงบการเงินที่มีการบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง และรับรู้เมื่อเกิดรายการ แม้ยังไม่มี การรับหรือจ่ายเงิน ถือเป็นรายการคงค้างเป็นการประมาณการรับและจ่ายเงินซึ่งเป็นภาระผูกพันในอนาคต ทำให้ ค่าสัมประสิทธิ์กระแสเงินสดในอนาคตของทุกกลุ่มอุตสาหกรรมสามารถอธิบายรายการคงค้างได้

1.2 การรับรู้รายได้ของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้า อุปโภคบริโภค และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในธุรกิจจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง ส่วนใหญ่เกิดจากสัญญาซื้อขาย ที่มีการระบุระยะเวลาชัดเจน การเปลี่ยนแปลงรายได้ในกลุ่มธุรกิจดังกล่าวจึงสามารถอธิบายรายการคงค้างได้

1.3 การประมาณการอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของรายการ และการวัดมูลค่า ภายหลังจากการรับรู้รายการของสินทรัพย์ด้วยการตัดจำหน่ายค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละปี ซึ่งเป็นรายการคง ค้างตามปกติของทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ของมูลค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สามารถอธิบาย รายการคงค้างได้

2. การทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์

2.1 การจ่ายเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ และทำการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละปี ทำให้ค่า สัมประสิทธิ์ของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอดีต ของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มบริการ แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

2.2 การรับรู้รายการ เป็นการประมาณการการจ่ายเงินในอนาคตที่แตกต่างกันตามลักษณะการ ดำเนินธุรกิจในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ทำให้กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้า อุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีค่าสัมประสิทธิ์ของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคต แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

2.3 การรับรู้รายได้ เมื่อกิจการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่มีนัยสำคัญของความเป็นเจ้าของ ของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว เมื่อได้ให้บริการ และการรับรู้รายได้ตามประมาณการตามส่วนงานที่เสร็จ ทำให้กลุ่มบริการ และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีค่าสัมประสิทธิ์การเปลี่ยนแปลงของรายได้แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

2.4 การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประมาณการอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต และ การวัดมูลค่าภายหลังจากการรับรู้รายการของสินทรัพย์ ประเภทอาคาร ส่วนปรับปรุงอาคาร สาธารณูปโภค เครื่องจักร และอุปกรณ์ ที่แตกต่างกัน ของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้า อุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ของมูลค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ของกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

นอกจากนี้ พบค่าความคลาดเคลื่อนหรือรายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารกลุ่มบริการ มีค่า เฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีการรับรู้รายได้ตามส่วนงานที่เสร็จ การประมาณการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่าย ตามอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ของรายการลิขสิทธิ์ต่างๆ การประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์เมื่อมี เหตุการณ์บ่งชี้ว่าราคาตามบัญชีสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ ตลอดจนการใช้หลักประมาณการของฝ่ายบริหาร ทบทวนระยะเวลาและวิธีการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ ทำให้กลุ่มบริการมีค่าความคลาดเคลื่อนหรือรายการคงค้างภาย ใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารสูงกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ในขณะที่กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีการรับรู้รายได้จากการ ขายเมื่อโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่มีนัยสำคัญของความเป็นเจ้าของของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว ซึ่งมีการใช้หลัก การประมาณการของฝ่ายบริหารน้อย ทำให้กลุ่มมีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรม อื่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถิติพื้นฐานของค่าความคลาดเคลื่อน

Indus	Min	Max	Mean	S.D
Agro	0.0001	0.5908	0.0590	0.0554
Resourc	0.0005	0.3845	0.0637	0.0724
Tech	0.0009	0.5093	0.0603	0.0653
Service	0.0001	0.6701	0.0648	0.0822
Indus	0.0001	0.2601	0.0421	0.0381
Consump	0.0005	0.4525	0.0505	0.0590
Propcon	0.0000	0.9158	0.0591	0.0715

Agro คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร; **Resourc** คือ กลุ่มทรัพยากร; **Tech** คือ กลุ่มเทคโนโลยี; **Service** คือ กลุ่มบริการ; **Indus** คือ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม; **Counsump** คือกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และ**Propcon** คือ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

และในฐานะนักลงทุนควรพิจารณารายการที่ส่งผลต่อรายการคงค้างและคุณภาพกำไร ดังนี้

1) นักลงทุนควรพิจารณาความเชื่อถือได้ของกลุ่มธุรกิจที่มีการรับรู้รายได้ด้วยวิธีอ้างอิงถึงขั้นความสำเร็จของงานวัดด้วยอัตราส่วนของต้นทุนของมูลค่างานที่ทำเสร็จจนถึงปัจจุบันคิดเทียบกับประมาณการต้นทุนของมูลค่างานทั้งหมด และประมาณการตามส่วนงานที่เสร็จ เช่น กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบริการ และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ในธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งการรับรู้รายได้โดยใช้หลักการประมาณต้นทุนของมูลค่างานทั้งหมดนั้น ต้นทุนดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดอายุสัญญา ทำให้เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพกำไรของธุรกิจ

2) นักลงทุนควรพิจารณาการกำหนดนโยบายการประมาณการอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการของสินทรัพย์ ของทุกกลุ่มอุตสาหกรรม เนื่องจากการกำหนดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสามารถในการอธิบายรายการคงค้างและคุณภาพกำไร

3) นักลงทุนควรพิจารณาหลักการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละปีของสินทรัพย์ เช่น การตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายอันเกิดจากเครื่องหมายการค้าในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร การตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายรายการสำรวจรอดบัญชีของกลุ่มทรัพยากร อาคารและอุปกรณ์ภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ และสิทธิในการใช้อุปกรณ์ ของกลุ่มเทคโนโลยี ตลอดจนค่าลิขสิทธิ์ ของกลุ่มบริการ

สรุปและการอภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความแตกต่างของคุณภาพกำไรใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2545-2556 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยพบว่า การรับรู้รายได้ การรับรู้รายการ การตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่าย การใช้หลักการประมาณการอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการของสินทรัพย์ โดยใช้หลักการประมาณการ ส่งผลต่อความสามารถในการอธิบายรายการคงค้าง และความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ที่ส่งผลต่อค่าความคลาดเคลื่อนหรือรายการคงค้างภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ตัวแทนคุณภาพกำไรแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยที่ว่าคุณภาพกำไรแตกต่างกันไปในทุกอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Monem and Farshadfar (2007) [11] นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวยังสะท้อนให้ผู้ใช้งบการเงิน

ทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพกำไรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ในการนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น การรับรู้รายได้ การตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายของสินทรัพย์ การประมาณการอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และการวัดมูลค่าหลังรับรู้รายได้ของสินทรัพย์ ภายใต้การใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารนั้น ล้วนแต่ส่งผลต่อคุณภาพกำไรที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะบริษัทใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการดำเนินเรื่องตั้งแต่ปี 2545 - 2556 การศึกษาครั้งต่อไปควรมุ่งศึกษาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการบัญชี เช่น หลักการรับรู้รายได้ ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (Revenue from contracts with customers) ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุงและคาดว่าจะประกาศใช้ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากหลายฝ่าย ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ปาริชาติ บุตรวงศ์, ผศ.ดร.ศิริลักษณ์ ศุทธชัย และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ช่วยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ กราบขอบพระคุณบิดามารดา เป็นอย่างสูงที่ให้โอกาสและสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี และขอบคุณเพื่อนๆ ที่ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] ภคสุนาท จิตมั่นชัยธรรม. (2545). **คุณภาพกำไรกับผลตอบแทนหุ้น: การศึกษาจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] Bilinski, P. (2014). **Do Analysts Disclose Cash Flow Forecasts with Earnings Estimates when Earnings Quality is Low?**. Journal of Business Finance & Accounting, 41(3-4), 401-434.
- [3] DeAngelo, L. (1996). **Accounting Numbers as Market Valuation Substitutes: A Study of Management Buyouts of Public Stockholders**. Accounting Review, 61, 400-420.
- [4] Dechow, P. M., R. G. Sloan., and A. P. Sweeney. (1995). **Detecting earning management**. The Accounting Review, 70, 193-225.
- [5] Dechow, P.M. and Dichiv, I.D. (2002). **The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors**. The Accounting Review, 77, 35-39.
- [6] Dechow, P.M., Ge, W., Larson, R.C., and Sloan, R.G. (2007). **Predicting Material Accounting Manipulations**. Contemporary Accounting Research, forthcoming, 28 (1), 17-82.
- [7] Francis, J., La Fond, R., Olsson, P.M. and Schipper, K. (2005). **The market pricing of accruals quality**. Journal of Accounting and Economics, 39, 295-327.

- [8] Jones, J.J. (1991). **Earnings management during import relief investigations.** Journal of Accounting Research, 29, 193-228.
- [9] Kamarudin, K.A. and Ismail, W.A., W. (2014). **Earnings Quality Construct and Measures in Empirical Accounting Studies.** Malaysia: Universiti Teknologi
- [10] McNichols, M.F. (2002). **Discussion of The quality of accruals and earnings: the role of accrual estimation errors.** Accounting Review, 77 (Suppl.), 61-69.
- [11] Monem, R. and Farshadfar, S. (2007). **Has earnings quality declined over time? Australian evidence.** Australian: Xiamen University